

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 30.

Den 28 Juli 1798.

Offentlige Foranstaltninger.

Ved kongelig Resolution af 18 Juli d. A. er et nyt Tolddistrikt oprettet for Eggersund og Sogndal under Christiansands Stift, hvilke begge Steder ere forundte Frihed at lusse tilladte fremmede, og udfiske indenlandske Varer, uden at Skibene anløbe Stavanger eller gjøre Toldklaring sammesteds; og skal der, paa hver af disse tvende Steder ansættes en Toldopsyns- og en Toldoppebørsels-Betjent.

Som Tillæg til den i Collegial-Tidendens 26 No. meddeelte Beretning om de Indskrænkninger, der paa den senere Tid ere skeete i Henseende til Begravelses-Pladser inde i Hovedstaden, kunne Udgiverne endnu meddele følgende om Frue-Kirkegaards Indskrænkelse, som Begravelses-Plads.

Kommissionen, Universitetet og det lærde Skole-
væsen angaaende, har ved Skrivelse til det danske Can-
cellie af 15 Febr. d. A., yttret det Ønske, at der, som
en Følge af den approberede Plan til en forandret Ind-
retning ved Frue Latin-Skole her i Staden, maatte an-
vises Disciplerne en Forskriftnings-Plads i Underviisnin-
gens Mellemtid, og dertil bruges den meget beqvemt
liggende Deel af Frue Kirkegaard, der støder til Skole-
bygningen, og som Konsistorium, denne Kirkes Kura-
torer, vilde overlade til denne Brug. Af benævnte
Konsistoriums herover indhentede Betænkning og Beret-
ning om Pladsens Quadrat-Indhold erfarede, at Kon-
sistorium, paa Skole-Kommissionens Anmodning, hav-
de samtykket i, at overlade til Legeplads for Disciplerne
saavel den Deel af Kirkegaarden, som støder nærmest til
Skolen, indeholdende 1006 $\square$ Alen, som den Gang,
der gaaer fra Fiolstræde op til Kirkens søndre Port,
hvilken Plads, af Indhold 419 $\square$ Alen, aflukkes paa
Kirkens Beføstning med Statit paa den østlige Side,
dog at denne Gang forbeholdes fri paa de Tider, Guds-
tjenesten gjør den fornøden; i øvrigt skulle de Ligstene,
som findes paa denne Plads, efterhaanden borttages
af Kirkens Børge, naar de hjemfalde til Kirken, hvor-
imod Kommissionen selv haver at bekoste Pladsens Pla-
nering, ligesom og Pladsen fremdeles forbliver Kirkens
Eiendom og anvendes ikkun til den foressagne Hensigt.

Da Undværelsen af denne Plads ikke kan blive noget betydeligt Afsvær for Kirken, især da det bliver alt meer og meer almindeligt, at lade Liig begraves paa Kirkegaardene uden for Staden, har Cancelliet foredraget denne Sag for Hs. Majestæt, som derpaa har behaget, under 18 i d. M., at resolve: "at foransførte Deel af Frue Kirkegaard her i Staden, hvis Indhold udgjør i alt 1425 □ Alen, maa, under de af Konsistorium tilbudne Vilkaar, anvendes til Forfrisknings-Plads for Frue latinske Skoles Discipler." Hvilken Resolution Cancelliet ved Skrivelser har bekendtgjort saavel Skolekommissionen som Konsistorium.

Efter kongelig Befaling blev i afvigte Aars September en Skotlænder, ved Navn Peter Smith, med tvende Steenkularbeidere oversendte, for at undersøge, hvorvidt de Anviisninger til Steenkul, der findes paa Bornholm, maatte være at bringe under ordentlig Drift. Efterat denne Mand havde fortsat Undersøgningen til sidst i November, blev han, efter aflagt Rapport, for meddelst Omstændighederne, afskediget.

Efter nærmere allerhøieste Befaling afgik i April sidstleden Kommitteret ved Oekonomie- og Kommerce-Collegium Pram, tilligemed Oberbergamts-Assessor Eschmarch, til Bornholm, for at tage saavel Anviisningerne overhoved, som Undersøgelses-Arbejdet i Olesyn, og derover afgive deres Beretning. Hovedindholdet af sam-

me er, at der i en Mængde Fløtser af forskjellig Mæng-
 tighed findes en betydelig Mængde Kul af det Slags, som
 i Tyskland kaldes Brunkul; at dette Slags Kul bruges
 til tvende Teglværkers Drift, ved hvilke ingen anden
 Brændsel anvendes end samme, og især det Emuld,
 der ved Brydningen til anden Brug bliver tilovers; at
 de paa Landet bruges i ei ubetydelig Mængde til Bryg-
 ning, Brændeviinsbrænding, Vagning, Kaffelovns-
 Brændsel o. d. l., hvortil de der erkjendes for en god
 Brændsel, og at der er al Grund til at formode, at
 der gives tillige Steenkul af en bedre Art, skjøndt sam-
 me endnu ikke ere i nogen Drift; samt at den Drift, der
 har Sted paa Fløtterne, der hvor de sætte ud i Dagen,
 er meget ufuldkommen og lidet fordeelagtig mod hvad
 den kunde være; endeligen, at, uagtet man ei kunde
 bestemme nøiagtigen hvor meget ringere disse Kul kunde
 være at ansee, end de engelske, der dog var al Rimelig-
 hed for, at de, i Forhold til deres Værd, vilde være at
 udvinde for en ringe Priis, imod hvad anden Brænd-
 sel koster.

Efterat denne Beretning er bleven Hs. Majestæt
 forestillet, har Allerhøiøstsamme beselet en Kommission
 at sammentræde, bestaaende af Kammerherre og Depu-
 teret i General Land-Oekonomie- og Commerce-Collegium,
 L. Greve af Rankau til Ascheberg, Oberbierghaupt-
 mand og Deputeret i Rentekammeret J. Hiorth, Kams-
 meraad og Rentekriver ved bemeldte Rentekammer J.
 F.

J. Boff, Oberbiergamts-Assessor J. Esmarch, saalænge han opholdte sig her i Kjøbenhavn, men som nu er afreist for at tiltræde sin Post paa Kongsberg, Committeret i General Land-Deconomie- og Commerce-Collegio, E. Pram, og Assessor ved benævnte Collegium E. G. Rasm, for usfortøvet at oplyse:

- a) hvorvidt de bornholmske Steenkul-Anviisninger efter Kullenes indvortes Værd, i Forhold til andre Steenkul og andet Brændselmateriale, skulde være at tage under regelmæssig Drift; men i saa Fald,
- b) af hvad Bigtighed disse Steenkuls Exploitation anses at være for Staten i Almindelighed, og for Bornholms Indbyggere især;
- c) hvad Vanskeligheder der ved dette Anlæg ere at forudsee, og hvorledes de skønnes best at kunne gaaes i Møde, være sig i Henseende til Stedet, Driften, Kullenes Anvendelse til Brændsel, eller andet;
- d) hvad Fonds og muligen Foranstaltning der til Anlægget nødvendigen maatte udfordres, samt hvorledes samme kunde beregnes igjen at ville blive at indvinde; og endeligen
- e) paa hvad Maade det skønnes, saadant Anlæg best og visseft kunde foretages med godt Udsald, samt for hvis Regning, for kongelig, for et Interessentskabs eller for en enkelt privat Mand?

Denne Kommission har nu udnævnt dens Medlemmer, Pram og Rasm, til at afgaae atter til Born-

holm

holm for at eftersøge de bedre Glødsfer, som man har Haab om der at maatte findes, og overhoved at fortsætte og saavidt muligt fuldende Undersøgningen, til hvilken Ende de og allerede ere afgaaede, medtagende en praktist øvet Biergmand til at gaae til Haande ved det der foresaldende didhørende Arbeid.

Justitsag.

Pigen Maren Pedersdatter af Alschoe i Lolland er, for begaaet Mordbrand, ved Høiesterets-Dom af 5 Maj d. A., saavel som ved den foregaaende Landstingsdom, tilfunden at miste sit Liv og brændes m. v. Ved Underretten er hun derimod dømt til Tugthuusstraf paa Livstid. Af Høiesterets Indberetning om Sagen erfares, efter den Saggivnes egen Forklaring og de førte Vidners Udsagn, at Arrestantinden, som er 18 Aar gammel, om Aftenen den 2 Juni s. A., har sat Ild i hendes Huusbonds Jørgen Sørensens under Bygning staaende Gaard, ved at stikke et Stykke antændt Tønder eller Trødste, som hun havde sat i en Bisp Foder, ind under Taget: hvilken Handling hun foregiver at have iværksat, ikke af egen Drift, men efter gjentagne Begjeringer af en Kone, ved Navn Bente Aagesdatter, Frands Larsens Hustru, som derfor havde lovet hende noget Uld, naar hun flippede sine Saar. Videre, at hendes Huusbonde, om Aftenen Kl. 11, havde truffet hende ved sin under Bygning staaende Gaard, hvorpaa hun havde taget

get Flugten; at hun derpaa, da hun var bleven indhentet og spurgt om Aarsagen til hendes Komme til Gaarden og hendes Flugt, havde svaret, at hun havde glemt et Par Banter, men siden, da de kom nærmere til Gaarden, havde sagt, at de paa Loftet kunde see den rette Anledning, hvor da fandtes, at der var sat Ild i Taget paa foransførte Maade; hvilken Ild, der havde brændt et Hul i Taget, dog strax blev dampet, uden at gjøre videre Skade. Hendes Foregivende, at være bleven forført til denne Misgierning af Bente Aagesdatter, er ikke beviist.

Ætiterat denne Sag med alle sine Omstændigheder, samt Høiesterets derom gjorte Indstilling, og de Grunde, der kunde tale for Dommens Formildelse, har været Kongen foredraget af det danske Cancellie, har Hs. Majestæt, ved Reskript af 27 d. M. til Stiftamtmanden over Lolland og Falster, formildet ovennævnte Høiesterets Dom saaledes, at Delinquentinden maa benaades paa Livet, imod at hensættes til Tugthuusarbeid paa Livstid, og dette fornemmeligt paa Grund af:

- 1) at Skaden ikke er betydelig, da Branden ikke kom til Fuldkommenhed;
- 2) at der ikke vare Folk tilstede, som derved kunde tilfælde Livet;
- 3) hendes Ungdom, da hun, som meldt, ikkun var 18 Aar gammel;
- 4) hen-

- 4) hendes Fortrydelse, og at hun strax tilstod Gjerningen, til hvilken det
- 5) er rimeligt, at hun har været forført af Bente Naagesdatter, der er overbevist om at have undsagt Jørgen Sørensen.

Blandede Efterretninger.

Sognepræsten til Tauset Præstegjæld i Aggershuus Stift, H. Leigh, er efter Ansøgning, formedelst Svaghed, i Naade entlediget fra sit Embede med 200 Rdlr. aarlig Pension af samme. Fremdeles Sognepræsten for Carlslund og Carlstrup Menigheder i Sjælland, Provst N. Nulm, ligeledes med 200 Rdlr. Pension af sit hastes Embede.

I Anledning af en indkommen Forespørgsel fra Kjøbenhavns Magistrat, om der maatte være noget imod, at samme i Aar, ligesom forrige Aar, i Stedet for Brænde til Stadens Brænde-Oplag, lod optjære en saadan Qvantitet Steenkul, som kunde være æquivalent imod det, i Oplagets Completering, manglende Qvantum Brænde, har Hs. Majestæt, paa Rentekammerets derom gjorte Forestilling, under 11 i denne Maaned resolveret saaledes:

Naar Magistraten i Vor Residentsstad Kjøbenhavn, som ved Kontrakt under 21 Januar 1792 er overladt Udsalget af Brænde-Oplaget til Stadens Fornøden

nødenhed, og har forbundet sig til aarligen hver Vinter at have i Forraad 7600 Favne Bøgebrænde, i Overeensstemmelse hermed, enten ved Accord, eller paa anden Maade, søger at erholde saa meget Brænde, som muligt, af det, som nu mangler i det bestemte Quantum, dog uden at der ved gives Anledning til Prisernes Opdrivelse i Havnen, og Magistraten i sin Tid indberetter til Bort Rentekammer, hvad Foranstaltninger den, efter Overlæg med Providerings-Kommissionen, endnu seier til fornævnte Niemedes Opnaaelse, saavel med Hensyn til Brændemangels Afværgelse for næstkommende Vinter, som og til at forebygge lige Forlegenhed for Fremtiden, da ville Vi i øvrigt allernaadigst tillade, at Magistraten maa foranstalte den Rest, som forudsees at ville mangle i Brænde-Oplagets fulde Komplettering for dette Aar, erstattet ved Indkjøb af Steenful, dog saaledes, at Priserne paa denne Artikel i Kjøbenhavn ikke derved opdrives.

Paa Grund af en fra de eligerede Mænd i Storehedinge i Sjælland indkommen Ansøgning, er det, ved Reskript af 13 Juli til Stiftamtmanden over Sjællands Stift, bevilget: at det til den 24 August førstkommande fastsatte Marked udi bemældte Storehedinge, maa, for i Aar, udsættes til den 27 Septbr. næstefter.

Udi Høiesterets første Session for indværende Aar, hvilken ophørte sidstafvigte 30 Juni, ere ved Domme og Forlig afgjorte af Ordenens Sager 95, og af de bevilgede 41, tilsammen 136, hvoraf 47 have været befalede Justitsfager, saa at der ere tilbage af Ordenens 265, og af bevilgede 24, tilsammen 289 Sager. Af de tilbagestaaende Ordenssager ere 36 udgaaede til skriftlig Behandling, saa at der for den mundtlige Procedure bliver ikkun 229 af Ordenens Sager tilovers, som i de tilbagestaaende Sessioner blive at afgjøre.

3 Anleebning af nogle til Cancelliet indkomne Fore-
spørgseler om:

- a) hvorledes der bør forholdes, naar de indvarslede Parter ikke til den bestemte Tid møde for vedkommende Forligelses-Kommission;
- b) om Stævnevidnerne for Sager til Forligelses-Kommissionen skal have 24 Sk. for hver Sag, hvortil der stævnes, eller 24 Sk. for hver Person i samme Sag?

Har bemældte Collegium under 21 Juli d. A. tilskrevet Stiftamtmanden over Christiansands Stift:

- a) at Forligelses-Kommissionen bør begynde Kl. 9 Formiddag, efterat saadant Søndagen forud er bekjendgjort fra Prædikestolen, og at Parterne til den Tid bør indkaldes, samt at Sagerne bør derpaa efterhaanden foretages, som Parterne ankomme; udebliver nogen

nogen af Parterne, blive de til Slutning, forinden Kommissionen hæves, at paaraabe ved Stævnevidnerne, og naar den Paagjældende da ei har indfundet sig, bør den tilstædeværende Part meddeles den befalede Attest om den andens Udeblivelse; fremdeles, at der intet haves imod, at Kaldssedlerne clausuleres saaledes: denne Sag foretages efter sin Orden paa den Time af Dagen, og hvilken Part, som ikke til den Tid møder, bliver at ansee som Forligelses-Forordningen overhørig, i Følge dens 26 og 29 §§;

- b) at Cancelliet fandt det overensstemmende saavel med de Grundsætninger, Sportel-Reglementet etablerer, som med Villighed, at der for Indvarslingen betales 12 Sk. til hver af Stævnevidnerne for hver Person, de indvarfle.

Da Tjenesten for Land-Rekrutterne ved Garden til Hest og Fods, men især for de første, er langt besværligere end for Rekrutterne ved de andre Regimenter og Korps, eftersom disse næsten bestandigen ere permitterede, de 28 Ererseerdage undtagne, hvorimod de andre hele Aaret igjennem maae gjøre Tjeneste, saa har Cancelliet ikke taget i Betænkning at gjøre Hs. Majestæt Forskilling om en Forkortelse i deres Tjenestetid, saa at denne, istedet for 8 Aar, maatte for Landrekrutterne ved Garden til Hest bestemmes til 6 Aar, og for Garden til Fods til 7 Aar, hvorimod der for Garden til Hest

Hest skulde herefter leveres 8 Mand, og til Garden til Fods 55 Mand aarligt, samt at denne Forkortelse af Tjenestetiden maatte gjælde for dem, som allerede vare i Tjenesten; dog saaledes, at ikkun $\frac{1}{2}$ af Garden til Hest og $\frac{1}{2}$ af Garden til Fods afstediges aarligt i de første respektive 6 og 7 Aar, paa det at det afgaaende Mandstabs Antal kunde svare til det, med hvilket der rekruteret

Paa denne Forestilling har derpaa Hs. Majestæt under 25 d. M. resolveret saaledes:

"Cancelliets Forestilling bijaldes, og Vor Resolution bekjendtgjøres Vort Generalitets- og Commis-
 "sariats-Collegio saavelsom Sessionerne; i øvrigt ville
 "Vi, at Cancelliet, efter at have indhentet de for-
 "nødne Oplysninger, skal indkomme med nærmere
 "Forestilling, om det kan lade sig gjøre, at begge
 "Vore Garder-Korps herefter besættes med Landrekrus-
 "ter eller Udskrivning af Nationale alene, uden Blans-
 "ning af hvervede Folk.

I Følge denne Resolution har Cancelliet ikke alene meddeelt Vedkommende det Fornødne i Henseende til sammes første Punkt, men endog over den anden Punkt indladt sig i Brevverling med Generalitetet.

Under 26 Juli har Cancelliet tilskrevet Kjøbenhavns Magistrat saaledes:

Af Kjøbenhavns Magistrats Skrivelse under 11 dennes har man erfaret, at uagtet en stor Deel af Sta-
 den

den igjen er opbyggt, er dog den mindste Deel deraf indrettet til Beboelse for saa aldeles fattige Menneſter, ſom de, der nu ere indquarterede, baade i de ved Øſterport for de Brandlidte opbygte Huſe, og ligeledes i Garderſtalden; hvoraf følger, at bemeldte Fattige ved diſſe Leiligheders haſtige Vorttagelse letteliſen kunde udsættes for at blive huusvilde.

Tillige ſees af bemeldt. Foreſtilling, at velbemeldte Magiſtrat har, paa Grund af foranførte, og efter at Hs. Majeſtæt har tilladt, at de udi Garderſtalden værende brandlidte Beboere maae endnu for det første blive der indtil Paaſke Flyttetid 1799, indladt ſig i Underhandling med Hof-Arkitekt Kirkerup, der efter Kontrakt har opført bemeldte Bygninger, paa Vilkaar, at borttage dem efter tre Aars Forløb, ſamt at fornævnte Kirkerup har indvilget i, at de ved Øſterport opbygte Huſe maae blive ſtaaende til Paaſke Flyttetid, imod at de fornødne Reparationer, hvis Bekoſtning vil være omtrent 200 Rdlr., foretages for Kollektens Regning, ſaa og, at Assurance-Præmien for diſſe Huſe i dette halve Aar, fra Michaeli d. A., til Paaſke næſte Aar, maa af Kollekten udbetales, hvorhos han og har tilſtaaet, at den, med Hensyn til Garderſtalden beſtemte Tid, extenderes til Paaſke Flyttetid næſte Aar, imod at de her værende Indretninger affureres for Brandſtade, uden Udgiſt for ham.

Da nu Magistraten finder disse Vilkaar at være billige, saa skulde man, i Anledning af sammes Forspørgsel, tjenstligst melde, at der intet haves imod berørte Vilkaars Antagelse, eller imod, at de derved forårsagede Udgifter stee for Kollektens Regning.

Ved kongelig Befaling til Justitiarius i Høiestret, af 27 Juli, er det anordnet, at Høiestrets anden Session for dette Aar skal begynde Mandagen den 1 October førstkommende, og vedvare til den 24 December næstefter.

I Anledning af tvende indkomne Ansøghinger om nogle Sagers Udsættelse for Aggershuus Stifts Overret, har Cancelliet under Dags Dato tilskrevet Stiftamtmanden over Aggershuus Stift, som almindelig Regel, at det tilkommer Overretten selv, at paastøjerne og afgjøre, om deslige Udsættelser bør bevilges eller ikke.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 20 Juli er Sognepræsten for Vandborg Menighed i Ribe Stift, H. N. Hulm, confirmeret til Sognepræst for Carlsunde og Carlstrup Menigheder i Sjælland; Cand. J. B. Krarup ligeledes til Sognepræst for Veirum Menighed i Ribe Stift. Den 25 Juli er Cand. B. H. Knapp udnavnt til Catechet ved Holmens Kirke i Kjøbenhavn.

Den

Den 27 Juli er Personel-Capellan L. Stallknecht confirmeret til Sognepræst for Øster-Nykirke og Ginfre Menigheder i Ribe Stift, thans, efter Ansøgning entledigede, Faders, Consistorialraad Stallknechts, Sted.

Under det tydske Cancellie: Den 20 Juli er Auditeur F. E. Lassen beskikket til Tingskriver i Haderslev Herred under Haderslev Amt.

Under Generalitetet: Den 20 Juli er Auditeuren ved det andet jydsk Infanterie-Regiment, Frantzén, beskikket til Regiments-Quarteermester og Auditeur ved Artillerie-Detachementet i Holsten, i afsøde Cancellieraad Krebs's Sted; den ved Artillerie-Corpsen staaende Sec. Lieut. af anden Classe, v. Baudisch, avanceret til Sec. Lieut. i første Classe; Fændrifkerne à la suite v. Krog, v. Binker og v. Bülow ved Kronprindsens Regiment, udnævnte til Second Lieutenanter med Anciennete fra 4 Juli 1795; Ftl.-Corporal Schoro og Corporal Schmidt ved Liv-Regimentet Ryttere udnævnte til Cornetter à la suite ved Regimentet med Anciennete fra 1 Juni 1797; følgende Elever ved det norske militaire Institut, som have absolveret deres Cursus, nemlig: Corporalerne v. Krebs ved norsk Jager-Corps, v. Ruge af oplandsk Infanterie-Regiment, v. Brock af første trondhjemske Infanterie-Regiment, v. Gill af det smaalandske Dragon-Regiment, v. Breunck af det oplandske Infanterie-Regiment og v. Dies af det første aggershusiske Infanterie-Regiment ere udnævnte til resp.

Cornet og Jandrikker à la suite ved de Regimenter og Corps, hvor de nu staae; Cancellisten, Secretair Mørck, er beskikket til Fuldmægtig; surnumeraire Cancellist Kieselstrup til virkelig Cancellist, og Volontairen Rønberg til surnumeraire Cancellist, samtlige ved det første Departements-Contoir under det kongelige Generalitets- og Commissariats-Collegio.

Under Rentekammeret: Den 25 Juli er den paa Bartpenge hidtil ansatte Skovrider G. E. Hilcker beskikket til Skovrider ved Skov-Plantagen paa Flyvesanden paa Krenborg Amt, i den derfra, efter Ansøgning, i Naade og med Pension forlænedes Skovrider Stockmars Sted.

Under General-Toldkammeret: Den 18 Juli er Told- og Konsumtions-Kassereren i Christianssand, D. Løse, i Naade og efter Ansøgning entlediget, og forrige Toldforvalter i Frederikstad paa St. Croix, Secretair F. P. Busch, udnævnt til, i hans Sted, at være Told- og Konsumtions-Kasserer i Christianssand; Controleur D. Tauscher udnævnt til Toldopsynsbetjent i Eggersund, og Toldbetjent N. E. Bisgaard til Toldoppebørselsbetjent sammesteds; Skriveren i det nordenfjeldske Toldcontoir, H. H. Schielderup til Toldopsynsbetjent i Sogndahl, og Toldbetjenten P. Juel til Toldoppebørselsbetjent sammesteds; J. Rheder ansat til anden Controleur og Visiteur ved Alzburg Toldsted i Holsten.